

Москвічова Юлія Олександрівна
кандидат мистецтвознавства,
викладач кафедри музикознавства
та інструментальної підготовки
Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського

УСТАНОВИ КУЛЬТУРИ ТА ЦЕНТРИ ДОЗВІЛЛЯ ЯК СКЛАДОВА В СИСТЕМІ ОРГАНІЗАЦІЇ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО ЖИТТЯ РЕГІОНІВ (НА ПРИКЛАДІ ВІННИЧЧИНИ)

У статті розглянуто особливості функціонування сучасних установ культури та центрів дозвілля. Здійснено аналіз традиційних та інноваційних напрямів діяльності окремих провідних культурних установ Вінницької області – філармонії, міського палацу мистецтв «Зоря» та обласного центру народної творчості. Виокремлено функції дозвілля та визначено трансформації у діяльності закладів культури.

Ключові слова: дозвілля, установи культури, Вінниччина, мистецькі проекти, соціокультурні умови.

Духовне відродження народу, повернення його культурних цінностей неможливе без зростання ролі закладів культури та центрів дозвілля, адже сучасна світова модель розвитку людства спирається, насамперед, на творчі можливості людини, людські здібності та мотивації, визначальним фактором стає людський інтелект, духовний, творчий потенціал суспільства. До 90-х рр. ХХ ст. стан культурно-мистецького середовища в Україні залежав від низки специфічних соціокультурних чинників, що певною мірою впливали на характер соціального функціонування театральних та концертних та культурних закладів. Одним із таких чинників стала успадкована від радянських часів інфраструктура культурної галузі, яка хоч і вважалася розвиненою, але була технічно та морально застарілою. А. Кулик справедливо стверджує, що культурна політика цього періоду орієнтувалась на централізоване управління та пряме бюджетне фінансування, що призводило до дефіциту власної ініціативи закладів

культури щодо пошуків джерел позабюджетного фінансування [3, с. 8]. Цим було засвідчено непідготовленість закладів культури до існування в умовах господарчого плюралізму та вільного ринку, що значною мірою гальмувало демократичні процеси. В 90-ті рр. ХХ ст. відбувається значне скорочення державного фінансування, що призводить до певної деградації культурно-мистецької інфраструктури, що проявилась у закритті, перепрофілюванні закладів культури, зношеності основних фондів, застарілості матеріально-технічної бази. Аналізу діяльності різних закладів культури і дозвілля на сучасному етапі присвячені дослідження А. Кулик [3], І. Петрової [6], Л. Поліщук [7] та ін. Метою даної статті є аналіз трансформацій у функціонуванні установ культури і центрів дозвілля на прикладі окремих установ Вінницького регіону.

Після здобуття Україною незалежності розпочинається процес формування сучасного мистецького конкурентно-спроможного середовища, поступово відбуваються зміни, що включають у себе свободу від ідеологічного контролю, скасування цензури, набуття самостійності у творчості. Сучасні уявлення про функції установ культури й дозвілля відповідають принципово новому розумінню культури дозвілля, при якому дозвіллева діяльність є культуротворчим процесом, що стимулює розвиток творчої індивідуальності, передбачає багатоваріантність культурних та рекреаційних заходів, створює умови для виявлення та задоволення свободи вибору дозвіллевих потреб та інтересів. І. Петрова, аналізуючи зміст дозвілля як соціокультурного явища у контексті людської життєдіяльності, виокремлює декілька параметрів дозвілля: *сімейний* (виховання дітей, облаштування сімейного життя); *освітній* (здобуття певних знань та умінь для підвищення виробничої культури, самоосвіта); *політичний* (участь в політичних заходах, акціях, формування громадської думки); *моральний* (релігійні організації); *естетичний* (відвідування музеїв, бібліотек, виставок, концертних залів), *спортивний* (оздоровлення в курортних закладах, зміцнення здоров'я, відвідування спортивних закладів); *науково-технічний*; *соціальний* (участь у суспільному житті);

економічний (виконання дозвілєвих заходів на замовлення) [6, с. 19–26]. Відповідаючи соціальному замовленню, потребам та інтересам суспільства, дозвілля виконує декілька функцій, серед них комунікативна, рекреаційна, творча, соціальна, ціннісно-орієнтаційна, пізнавальна та виховна. Функції дозвілля визначають його рівні: пасивне, розважальне, пізнавальне, творче дозвілля. Зазначимо, що функції дозвілля змінюються відповідно до культурно-історичних умов і залежать від політичних, соціальних, економічних чинників конкретного суспільства.

Відповідно новим соціокультурним потребам і запитам змінюються і підходи фінансування культурної сфери. За відсутності належного державного фінансування у країні почали створюватись інші механізми матеріального забезпечення сфери культури: благодійні фонди, культурні товариства, різноманітні об'єднання митців, недержавні творчі колективи, активно розвивається діяльність меценатів і спонсорів. Так, на Вінниччині з 2000 р. успішно діє Благодійний фонд сприяння розвитку талантів Поділля під керівництвом засл. артистки України І. Френкель. Більше десяти років триває співпраця з культурним відділом Посольства США, Гете-інститутом. Серед партнерів вінницьких фестивалів і культурно-мистецьких проектів – фонд Про-Гельвеція (Швейцарія); Державна музична рада Німеччини; Посольства Росії, Литви, Швеції, Фінляндії; міністерство культури Бразилії; іспанський фонд – «Спедідам»; Французький, Чеський та Італійський культурні центри; Австрійський культурний форум; місія ОБСЄ у Молдові; Міжнародний фонд «Відродження» та ін.

Згідно статистичних даних Управління культури і туризму Вінницької області мережа закладів культури й мистецтва Вінниччини станом на 01.01.2013 р. складає 2168 установ [5, с. 1]. Серед них: обласний академічний музично-драматичний театр ім. М. Садовського, обласний академічний театр ляльок, обласна філармонія, обласний центр народної творчості (ОЦНТ), клубні установи (міський палац мистецтв «Зоря», міський клуб (Сабарів), міський клуб №1 (Пирогово), 27 районних

будинків культури), міський Палац дітей та юнацтва, міський Центр художньо-хореографічної освіти дітей та юнацтва «Барвінок», КП «Об'єднана дирекція міських парків культури та відпочинку», КП «Центр концертних і фестивалних програм», КП «Кінотеатр «Родина», обласне КП «Вінницякіно», КЗ «Центр підліткових клубів за місцем проживання», а також 105 музейних установ, 953 бібліотеки. Серед недержавних установ – Центр сучасного мистецтва «Арт-Шик», Експоцентр Вінницької торгово-промислової палати та низка торгівельно-розважальних комплексів. Під час дослідження соціокультурної динаміки розвитку Вінниччини періоду незалежності України було встановлено, що мережа закладів культури регіону зменшувалась за рахунок закриття або реорганізації районних і сільських клубних установ [4]. Натомість провідні заклади культури області (театри, філармонія, палац мистецтв «Зоря», ОЦНТ, державні музеї і т. ін.) всупереч складним умовам нового часу продовжували працювати, адаптуючись до вимог сучасності.

Головною концертною організацією на Вінниччині, яка планово і систематично пропагує класичне мистецтво є *Вінницька обласна філармонія*, заснована в травні 1937 р. Становлення філармонії відбувалося у процесі злиття обласної хорової капели ім. М. Леонтовича, Держестради, Мюзик-холу, естрадно-циркової групи та симфонічного оркестру радіомовлення в єдиний концертний колектив. Перші роки незалежності України виявились складними для колективу філармонії, адже це був період застою творчого життя, спричинений складними політичними та економічними умовами. Більше того, в 1990 р. головне приміщення Вінницької філармонії – органну залу було захоплено представниками релігійної громади Московського патріархату. Відтак філармонія була позбавлена власного концертного майданчика, що стало ще однією причиною гальмування творчого життя її колективів та суттєво вплинуло на концертну діяльність. Знаковою подією стало заснування у травні 1993 р. камерного оркестру «Аркада», який згодом став провідним колективом філармонії. Оркестр очолив вінницький органіст, піаніст, засл. діяч

мистецтв України Г. Курков. Саме «Аркада» стала першим з колективів філармонії, який отримав статус академічного. Оркестр бере участь у фестивалях камерної музики в Україні та за кордоном і сам є ініціатором та учасником практично всіх музичних проєктів Вінниччини.

Наступним важливим кроком до налагодження творчого життя філармонії було отримання концертної зали на 400 місць в культурно-дозвіллевому центрі «Плеяда» в травні 1994 р., що відкрило нові можливості та перспективи для художніх колективів. З 1995 по 2007 рр. філармонію очолював засл. працівник культури України В. Клепіков. Серед напрямків діяльності філармонії цього періоду – організація планових концертів у місті та області, організація та проведення музичних фестивалів, систематична робота музичного лекторію для школярів і студентів, проведення календарних і професійних свят, створення спеціальних програм для молоді та дітей у дитячих таборах відпочинку.

Пошуки нових прогресивних форм організації культурного життя призводять до активного розвитку фестивальних тенденцій на Вінниччині. Впродовж першого десятиріччя незалежності Вінницькою філармонією за участю камерного оркестру «Аркада» проведено низку фестивалів камерної музики, зокрема «Амадеус» (1996), «Шопеніана – століття ХХ» (1998), «Діалоги з Бахом» (1999), «Бетховенські асамблеї» (2000). На сучасному етапі філармонія є організатором і співорганізатором низки Міжнародних фестивалів області, а саме «Барви музики ХХ сторіччя. Авангард. Класика. Джаз», фестиваль ім. П. Чайковського та Н. фон Мекк, фестиваль органної музики «Музика в монастирських мурах», естрадний дитячо-юнацький фестиваль-конкурс «Музична парасолька», Джазовий фестиваль «VINNYTSIA JAZZFEST». Саме фестивалі, як виявилось, стали дієвою формою культурно-мистецької ініціативи. Натомість гастрольна діяльність філармонії у перше десятиріччя періоду незалежності майже припиняється, що пояснюється новими ринковими умовами й відсутністю чіткої організації та планування концертно-гастрольної діяльності. Пожвавлення в обміні колективами та виконавцями спостерігається лише

наприкінці 1990-х рр., коли починає відновлюватись співпраця Вінницької обласної філармонії з іншими філармонічними колективами України та ближнього зарубіжжя. Паралельно відбувається активне реформування репертуарної політики шляхом її координації Художньою радою (з 2000 р.), до складу якої входять керівники творчих колективів, режисери, солісти й окремі музиканти з колективів, а також представники адміністрації. Протягом 15 останніх років колективом філармонії здійснюється моніторинг художніх інтересів та уподобань публіки. Пріоритетами нової репертуарної політики, як складової успішності проведення концертів, є орієнтація на різні вікові та соціальні групи, жанрові уподобання слухачів. У цей період адміністративний корпус поповнюється молодими співробітниками, серед яких І. Френкель, П. Третяков, І. Солдатова, О. Сливка, Т. Бурдейна, А. Ряполов, М. Філанчук та ін.

У 2008 р. до керівництва філармонією повертається досвідчений керівник, засл. працівник культури України А. Левицький. У цей період було створено новий перспективний проект «Прем'єри молодих» – цикл концертів вінницьких молодих виконавців. Зокрема, у 2008 р. з сольними програмами виступили А. Александров (віолончель), К. Бондар (скрипка), Т. Бурова (домра), Ю. Воропаєва (фортепіано), М. Грінченко (скрипка), В. Козицький (баян), І. Курков (гобой), Н. Лановенко (сопрано), П. Походзей (фортепіано) [2, с. 8–9].

Сьогодні у філармонії працює понад 100 артистів, щорічно відбувається близько 600 концертів. За багаторічну історію колективами закладу дано біля 70 тис. концертів, які відвідали понад 14 млн. глядачів. Серед провідних колективів закладу – лауреат Всеукраїнського хореографічного конкурсу ім. П. Вірського (2012) державний академічний ансамбль пісні і танцю «Поділля»; академічний камерний оркестр «Аркада»; лауреат I премії Міжнародного конкурсу «Весняна рапсодія-2012» квартет дерев'яних духових інструментів «Гальярда». Успішно працюють естрадні колективи – вокальне тріо «Експромт», інструментальний гурт «Осінній парк», шоу-балет «Шарм», вокально-

інструментальний гурт «Грай». Серед солістів філармонії – 10 засл. артистів України, лауреати всеукраїнських та міжнародних конкурсів. Функціонує Дитячий музичний лекторій. В останні роки започатковано нові мистецькі проекти, серед яких – «Майстри сцени – сільській та учнівській молоді», «Майстри сцени – студентській молоді», «Діти-дітям», абонементні цикли концертів «Вечори з Аркатаю», «Браво, маестро!», «Молоді віртуози», «Піаністи України», «З народної музичної скарбниці», «Романс – кохання протягом століть». У 2012 р. у філармонії створено два нові колективи: Квартет Романа Кульматицького й Оксана Славна та органний дует у складі Г. Куркова та Є. Білокопитової, який вже побував з гастрольями в Україні, Росії та Австрії. Вінницька обласна філармонія тісно співпрацює із іншими філармонічними закладами України і зарубіжжя, зокрема – Київською, Житомирською, Одеською, Хмельницькою, Тернопільською, Мінською, Луганською, Львівською, Свентокшиською та Лодзьською Республіки Польща філармоніями, Національними колективами України.

Важливим багатопрофільним закладом культури міста є *Вінницький міський палац мистецтв «Зоря»*, діяльність якого, насамперед, спрямована на забезпечення потреб у творчій самореалізації та організацію змістовного дозвілля населення. Щорічно Палац проводить понад двісті заходів, які відвідує близько 150 тис. чоловік. Серед щорічних мистецьких заходів – Міський конкурс краси «Міс Вінниця», Міжнародний «ВІННИЦІанський фестиваль» комедійного і пародійного кіно, Всеукраїнський фестиваль «Святий Валентин на КВНі», Фестиваль естрадного мистецтва «Зоряна мрія», шкільний танцювально-розважальний конкурс «Стартінейджер», День народження Рок-н-Ролу, День молоді, День студента. У Палаці працює ряд творчих колективів, зокрема дитячий ансамбль танцю «Степ-компанія», учасники якого стали чемпіонами України (2005), володарями Кубка Світу (2007) та чемпіонами світу з теп-денсу (2008). Також працюють зразковий ансамбль бального танцю Данс-клуб «Болеро»; ансамбль народного танцю «Квіти Поділля»; народний хор «Дзвін»;

народний хор ветеранів війни та праці «Добродар»; народний хор ветеранів війни та праці ім. Р. Скалецького.

Серед художніх колективів Палацу виділяється зразкова муніципальна майстерня естрадного мистецтва для дітей та юнацтва «Зоряна мрія», заснована у 1997 р. композитором та співаком Г. Білявським. Близько двохсот її вихованців стали переможцями та лауреатами Всеукраїнських та Міжнародних конкурсів. Працюють групи малювання для дітей і дорослих, гуртки англійської мови, крою та шиття, гармонійного розвитку особистості, клуб для дошкільнят «Маленькі розумашки». На базі Палацу з метою підтримки творчо обдарованої, інтелектуальної молоді проводяться міські, всеукраїнські та міжнародні чемпіонати з інтелектуальних ігор «Що? Де? Коли?», «Брейн-рингу», ігор Кубку КВН, Чемпіонату та шкільної ліги КВН.

Головним осередком збереження й розвитку народної культури Вінниччини як складової Подільського регіону сьогодні є *Обласний центр народної творчості (ОЦНТ)*, що розпочав свою діяльність в 1939 р. Традиційно в ОЦНТ функціонує два відділи: збереження і розвитку народної творчості й аматорського мистецтва та відділ культурно-освітньої роботи й організації дозвілля. Станом на 01.01.2013 р. у Центрі працює 63 працівники, серед них з вищою освітою – 37 осіб [1, с. 3]. Директор Центру – засл. працівник культури України Т. Цвігун. Зусилля працівників центру спрямовані на вивчення та координацію процесів культурного розвитку регіону, збереження й розвиток народної творчості, надання методичної та практичної допомоги аматорським колективам, підтримку кращих майстрів, узагальнення й розповсюдження передового досвіду культурно-просвітницького спрямування, пропаганди творчої спадщини відомих митців Поділля таких як М. Леонтович, С. Руданський, П. Ніщинський, Р. Скалецький, Г. Танцюра, М. Руденко, В. Перепелюк та ін.

З ініціативи ОЦНТ започатковано ряд обласних культурно-мистецьких свят, частина з яких переросла в міжнародні та всеукраїнські акції («Українська витинанка», «Великодня писанка», свято кобзарського

мистецтва «Струни вічності» ім. В. Перепелюка, огляд-конкурс автентичних колективів на приз Гната Танцюри, пленер скульпторів-каменотесів «Подільський оберіг» та ін.). Результатом спільної роботи ОЦНТ та клубних установ області стало проведення близько 200 культурно-мистецьких заходів щорічно, з яких по п'ять – міжнародних і всеукраїнських, більше сімдесяти – обласних (у тому числі понад 30 виставок образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва). Щорічно проводиться понад сорок семінарів-практикумів, майстер-класів та творчих лабораторій директорів районних будинків культури.

На обліку в ОЦНТ нараховується близько двох тисяч майстрів з різних видів народного мистецтва. З метою популяризації їх творчості та розвитку художніх промислів і ремесел проводиться ряд виставок образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, які займають чільне місце серед культурно-мистецьких заходів регіону. З ОЦНТ співпрацювали відомі фольклористи регіону – Є. Горб, Н. Присяжнюк, М. Руденко, М. Рябий, Г. Танцюра. Серед сучасних фольклористів – В. Вовкодав, Г. Коваль, А. Подолинний, З. Чорна та ін. [1, с. 18].

Починаючи з 2003 р., значна увага приділяється видавничій діяльності ОЦНТ, що дає можливість розширювати надання інформаційних послуг закладам культури клубного типу. Започатковано видання культурно-просвітницького альманаху «Світлиця», де висвітлюються культурно-мистецькі заходи, діяльність закладів культури, творчих колективів тощо. При ОЦНТ працює Обласний естрадно-духовий оркестр «Подільяни» (створений 1998 р.). Першим худ. керівником і диригентом оркестру був засл. діяч мистецтв України Л. Лозінський. Колектив є володарем Гран-прі міжнародного конкурсу «Сурми–2002» (м. Рівне), учасником фестивалю духової музики «Тернопільська весна [8, с. 118]. Концерти колективу проходять у ДМШ, ПТУ, технікумах, коледжах, університетах, театрах міста. Сьогодні у колективі налічується двадцять дев'ять музикантів, у тому числі солісти оркестру засл. артистка України І. Швець (сопрано), С. Ковтун (сопрано), В. Полторацький (тенор). У 2012

р. оркестр поповнився професійними музикантами, серед яких В. Храпун (труба), І. Кучер (кларнет) та О. Сличук (тромбон). Впродовж восьми років худ. керівником та головним диригентом оркестру «Подільняни» працював засл. працівник культури України В. Гуцалюк. Сьогодні колективом керує І. Ковтун. Щорічно оркестр здійснює близько тридцяти сольних виступів, провідні музиканти беруть активну участь у проведенні майстер-класів, семінарів та творчих майстерень для керівників музичних колективів.

Адаптація традиційних закладів дозволяє до вимог сучасності стала рушійною силою в перетворенні окремих закладів на багатофункціональні й поліфункціональні установи. Як слушно зауважує І. Петрова, якщо однопрофільні установи дотримуються конкретного напрямку діяльності та об'єднують людей різних соціальних характеристик на основі спільного інтересу та спільних потреб, то багатофункціональні – функціонують як культурно-дозвілєві комплекси та центри, в межах яких діють різноманітні гуртки, секції, об'єднання (творчого, спортивного, розважального характеру), майстерні, ігрові кімнати [6, с. 71]. Прикладом подібних соціокультурних закладів у м. Вінниці є торгово-розважальні комплекси «Мегамол», «Магігранд», «Анастасія», «Ігроманія», «Sky Park». Окрім торговельних майданчиків, такі комплекси мають мережу харчування, місця для відпочинку, кімнати для дітей, ковзанки, боулінги, більярди, кінотеатри, рекреаційні зони. Саме подібні заклади користуються сьогодні найбільшою популярністю у сучасній молоді. Це пов'язано зі зміною стилю та ритму сучасного життя, впливом масової культури та ЗМІ. Л. Поліщук справедливо наголошує, що комерційні заклади мають значніші фінансові можливості, тому оперативніше реагують на потреби відвідувачів та кон'юнктуру ринку дозвілєвих послуг [7, с. 177–178].

Отже, впродовж років незалежності України мережа закладів культури Вінницького регіону зменшувалась за рахунок закриття або реорганізації районних і сільських клубних установ. Попри фінансові труднощі (особливо в 90-х рр. ХХ ст.), матеріально-технічна база закладів культури зміцніла та суттєво оновлено технічний ресурс. Провідні заклади

культури Вінниччини – обласна філармонія, ОЦНТ, міський палац мистецтв «Зоря», театри та ін. – залишаються осередками культурно-мистецького життя в регіоні, проводять активну концертну, фестивальну, просвітницьку, виховну та виставкову діяльність, змінюючи напрями роботи та адаптуючись до вимог сучасності. Все більшої популярності набувають багатопрофільні соціокультурні заклади, що функціонують як культурно-дозвіллі комплекси та центри.

Список використаної літератури

1. Звіт про роботу Вінницького обласного центру народної творчості за 2012 рік / Рукопис. – Вінницький ОЦНТ. – Вінниця, 2013. – 71 с.
2. Звіт про роботу Вінницької обласної філармонії за 2012 рік / Рукопис. – Поточний архів Вінницької обласної філармонії. – Вінниця, 2013.
3. Кулик Н. А. Культурні процеси в Україні 90-х років ХХ століття (на прикладі державних закладів культури) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : спец. 17.00.01 «Теорія та історія культури» / Наталія Андріївна Кулик; Київський національний ун-т культури і мистецтв. – К., 1999. – 16 с.
4. Москвічова Ю.О. Соціокультурна динаміка розвитку Вінниччини періоду незалежності України (1991—2014 рр.) : дис. ... канд. мистецтвознавства : 26.00.01 / Москвічова Юлія Олександрівна ; ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» – Івано-Франківськ, 2015. – 277с.
5. Основні показники роботи галузі культури Вінницької області у 2012 році // Поточний архів Управління культури і туризму Вінницької обласної державної адміністрації. – Вінниця, 2013. – 57 с.
6. Петрова І. В. Дозвілля в зарубіжних країнах / І. Петрова. – К. : Кондор, 2005. – 408 с.
7. Поліщук Л. Заклади клубного типу України : сучасний стан та перспективи розвитку / Л. Поліщук // Актуальні проблеми історії, теорії та

практики художньої культури. Зб. наук. праць. – К., Міленіум, 2009. – Вип. 23. – С. 176–184.

8. Сідлецька Т. І. Творча діяльність провідних мистецьких колективів Вінниці періоду незалежності України / Т. І. Сідлецька // Мистецтвознавчі записки : Зб. наук. праць. – Вип. 25. – К. : Міленіум, 2014. – С. 113–119.

REFERENCES

1. Zvit pro robotu Vinnytskoho oblasnoho tsentru narodnoyi tvorchosti za 2012 rik, (2013) [Report of the Vinnytsia regional center of folk art for 2012], Rukopys, Vinnytskiy OtsNT, Vinnytsya, 71 p. (in Ukrainian).

2. Zvit pro robotu Vinnyts'koyi oblasnoyi filarmoniyi za 2012 rik, (2013) [Report of the Vinnytsia Oblast Philharmonic for 2012], Rukopys, Potochnyy arkhiv Vinnytskoyi oblasnoyi filarmoniyi, Vinnytsya.(in Ukrainian).

3. Kulyk, N. A. (1999), “Cultural processes in Ukraine 90-ies of XX century (for example, public cultural institutions)”, Thesis abstract for Cand. Sc. (Art), 17.00.01, 16 p. (in Ukrainian).

4. Moskvichova, J., (2015), “Socio-cultural dynamics of Vinnytsia region development during the time of Ukraine’s independence (1991–2014)”, The dissertation of the candidate of Art, 26.00.01 “Cand. Sc. (Art)”, State higher educational establishment “Vasyl Stefanyk National University of Precarpathia”, Ivano-Frankivsk, 277 p. (in Ukrainian).

5. Osnovni pokaznyky roboty haluzi kul'tury Vinnytskoyi oblasti u 2012 rotsi, (2013), [Basic indicators of the industry culture Vinnytsia region in 2012], Potochnyy arkhiv Upravlinnya kul'tury i turyzmu Vinnyts'koyi oblasnoyi derzhavnoyi administratsiyi, Vinnytsya, 57 p. (in Ukrainian).

6. Petrova, I. V., (2005), Dozvillya v zarubizhnykh krayinakh [Leisure in foreign countries], Kyiv, Kondor, 408 p. (in Ukrainian).

7. Polishchuk, L., (2009), Clubs Ukraine: current state and development prospects, Aktual'ni problemy istoriyi, teorii ta praktyky khudozhn'oyi kul'tury [Recent issues of history, theory and practice of culture], Vol. 23, Kyiv, pp. 176–184. (in Ukrainian).

8. Sidlets'ka, T. I., (2014), Creative activity leading art groups winery period of Ukraine's independence, *Mystetstvoznavchi zapysky* [Art criticism notes], Vol. 25, Kyiv, pp. 113–119. (in Ukrainian).

Москвичёва Юлия Александровна, кандидат искусствоведения, преподаватель кафедры музыковедения и инструментальной подготовки Винницкого государственного педагогического университета имени Михаила Коцюбинского.

Учреждения культуры и центры досуга как составляющая в системе организации культурной жизни регионов (на примере Винниччины).

В статье рассмотрены особенности функционирования современных учреждений культуры и центров досуга. Проведен анализ традиционных и инновационных направлений деятельности отдельных ведущих культурных учреждений Винницкой области – филармонии, городского дворца искусств «Заря» и областного центра народного творчества. Выделены функции досуга и определены трансформации в деятельности учреждений культуры.

Ключевые слова: досуг, учреждения культуры, Винницкая область, художественные проекты, социокультурные условия.

Moskvichova Yuliia Oleksandrivna, candidate of history of art, lecturer of the musicology and instrumental training department of Vinnytsia State Pedegogical University named after Mykhailo Kotsiubynsky.

Cultural institutions and leisure centres as a constituent part in the organization system of cultural and artistic life of regions (on the example of vinnysia region)

The article examines peculiarities of functioning of cultural institutions and leisure centers at present. Analysis of traditional and innovative directions of activity of some of the outstanding cultural institutions of Vinnytsia region – regional philharmonic, municipal palace of arts ‘Zorya’ and regional center of folk art. Functions of leisure have been determined, among them – communicative, recreational, artistic, social, value-orientation, cognitive and

educational. Leisure functions determine its level: passive, entertaining, cognitive and creative leisure. Vinnytsia region has a broad network of culture and art institutions - Vinnytsia State Academic Music and Drama Theatre named after M. Sadowski, academic puppetry, regional philharmonic, regional center of folk art, club institutions, municipal palace of arts 'Zorya', 105 museums, 953 libraries, etc. Among the non-governmental establishments there are Contemporary Art Center 'Art-Chic', Expocenter of Vinnytsia Chamber of Commerce and a number of commercial-entertainment centers. In the course of examination of the socio-cultural dynamics of Vinnytsia region development during the period of Ukraine's independence, it was revealed that the network of cultural institutions of the region had been decreasing due to closing or reorganization of district and village club institutions, while leading cultural institutions of the region (philharmonic, palace of arts 'Zorya', regional center of folk art, etc.), despite the difficult conditions of the present, had continued their working adapting to the modern demands. New directions for development have been defined as following: organization of festivals, conduction of joint artistic projects, publishing activity of the regional center of folk art, transformation of separate institutions into multidisciplinary ones, emergence of non-state institutions of culture and leisure – Contemporary Art Center 'Art-Chic', Expocenter of Vinnitsa Chamber of Commerce, shopping and entertainment malls ('Megamall', 'Magigrand', 'Anastasia', 'Igromania', 'Sky Park') that offer their visitors restaurant chains, rooms for kids, skating rinks, bowling, billiards, movie theaters and recreational areas. These institutions at present are very popular among the youth. This is due to a change of lifestyle and rhythm of modern life, influence of pop culture and media.

Keywords: leisure, cultural institutions, Vinnytsia region, art projects, socio-cultural conditions.